



## A medencében bosszultuk meg a forradalom eltiprását

2012 december 06. Flag

### Szöveg méret

Mentés

- 
- 
- 

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Amikor Budapest utcáin még dühögtek a tankok, s a szovjet elnyomók elleni egyenlőtlen küzdelem már több ezer áldozatot követelt, addig 15 ezer kilométerrel odébb lényegesen kiegyenlített viszonyok között – hét a hét ellen –, semleges környezetben a magyar válogatott hihetetlen méltósággal legyőzte a szuperhatalomnak számító Szovjetuniót{...}

{...}a Melbourne-ben 1956. december 6-án, 56 évvel ezelőtten rendezett olimpiai vízilabda torna eldöntésében.

## Tőlünk tanultak a szovjetek

A második világháborút nagyobb vérvesztés nélkül úszta meg a magyar póló, ám 1945-t követően nemzetközi versenyen csak az 1952-es helsinki olimpián állhatott fel nemzeti csapatunk a dobogó legfelső fokára, megszerezve ezzel a sportág harmadik olimpiai aranyát. Míg Magyarországon már a Horthy-korszakban is nemzeti játéknak számított a vízilabda, addig történetünk másik főszereplője, a Szovjetunió esetében igen fiatalnak számított: Sztálin csak az 1940-es évek második felében ismerte fel, mekkora propagandaeérték is rejlik a játékban.

### A helsinki győzelem

Orosz földön szinte teljesen gyökér nélküli sportnak számított a póló, így a moszkvai vezetés úgy döntött, attól kell tanulni, aki a legjobb és nem utolsó sorban földrajzilag is a legközelebb fekszik: Magyarországtól. A legtöbb magyar bajnoki meccsen az 1940-es évek végétől mindig lehetett találni egy szovjet úszómestert és egynéhány keleti íródeákot, akik szorgosan rajzoltak és jegyzeteltek.

Miután sikerült összeverbuválni néhány jól úszó és a labdával viszonylag jól bántó orosz fiataalt, rendszerint már a magyar válogatottat rendelték ki Moszkvába. Egy seregnyi jegyzetelő foglalt helyet ilyenkor a moszkvai uszoda lelátóján, s folyamatosan pörgött a film-felvevőgép is. A magyar csapattagok állandó orvosi vizsgálatokon estek át, egészségügyi ellenőrzések és egyéb mérések nehezítették az amúgy sem éppen nyaralásnak beillő moszkvai tartózkodásukat.

Már az első felkészülési meccsen igen szoros, 8-6-os vereséget szenvedett a szovjet csapat, amely igen ügyes tanítványnak bizonyult. A felsőbb vezetés által hozott döntés értelmében azonban a szovjetek csak akkor indulhattak el az olimpián, ha az egyik felkészülési meccsen megveri a magyarokat. Természetesen a pártérdekeket teljesen magáévá tevő és Gyarmati Dezső részéről a felpályánál történő szabálytalankodásért is négy méterest adó orosz bírő végül gondoskodott arról, hogy a Szovjetunió ott lehessen a finn fővárosban rendezett ötkarikás játékokon.

Helsinkiben már felnevelt a mesterhez a tanítvány, s bár 5-3-ra elvertük őket, komoly vetélytárs lett a szovjet csapatból. A magyar pártvezetésnél elvi síkon felmerült a kérdés, hogy esetleg átengedjük-e a meccset, azonban a javaslatot elvetették, s végül a hetedik helyen zárt a Szovjetunió a tornán. A következő négy esztendőben évente többször is találkozott a két együttes, ám ezek egyike sem végződött szovjet győzelemmel. Ráadásul az utánpótlás csapatunkat sem tudta megverni a szovjet „A” válogatott, amely ha kellett, egyetemi tornacsapatként indult, csak hogy összeszokjanak a szovjet kerettagok.

## Távol Európától

Hatvan évvel az olimpiai eszme újjáéledése után egy távoli földrészre esett a választás, s az ausztráliai Melbourne kapta meg a játékok rendezésének jogát. A déli félteke ellentétes évszakváltásai miatt a nyári olimpiát az ottani nyárra időzítették, decemberre. A helyszín teljesen szokatlan volt a sportolóknak, mivel Európa határainál általában megállt a korabeli sportélet, kivéve talán a teniszét.

Mivel az akklimatizálódásra még nem volt ismert és bevált ellenszer, a tervek szerint már október 24-én elindult volna az első repülőgép a kenguruk földjére, azonban a forradalom kitörése mindent kétségessé tett. Az elzetes egyeztetéseknek megfelelően október végén a francia TAI repülőgéptársaság szállította volna ki a közel 160 fő magyar küldöttséget, ám a budapesti helyzet miatt a franciák jelezték, egyetlen gépük sem teszi le a futóművét Ferihegyen.

### Felszállás a repülőgépre

A helyzet napokig bizonytalan volt, míg végül október 29-én az addig a Normafánál edző vízipólósok – miután összeszedték a Széna téren még barikádokat építő Gyarmati Dezsőt – elindultak busszal Csehországba, mivel Prágáig már hajlandó volt eljönni a francia légitársaság gépe. A november 4-i indulást követően az Athén-Abadám-Karacsi-Bombay-Szingapúr-Darwin-Sydney-Melbourne útvonalon haladva egy héttel (!) később érkeztek meg két repülőgéppel olimpikonjaink Ausztráliába.

A forradalom leverése miatt kesergő magyar pólósok közel három hét után végül november 16-án kezdték meg rendszeres edzéseiket. Hevesi István naplója szerint így nézett ki a napi program: „tréning, mozi, kajálás, alvás”. Az 1956-os melbourne-i olimpiai vízilabda tornán az igen nagy távolság és a politikai bojkottok miatt csupán tíz induló ország képviseltette magát. (a négy évvel azelőttin 21 válogatott indult.)

#### **Edzés helyett gyelgés Melbourne-ben**

A Bolvári Antal, Boros Ottó, Gyarmati Dezső, Hevesi István, Jeney László, Kanizsa Tivadar, Kárpáti György, Markovits Kálmán, Mayer Mihály, Szívós István, Zádor Ervin összeállítású magyar csapat a „B” csoportba került. Az angolok elleni nyitány előtt érdekes futam zajlott. Szívós Istvánt csak utólag tudták nevezni az olimpiára, 200 méteres mellúszásban (ez volt az egyik üres szám, amelyben nem vett el helyet esélyesnek vélt magyar úszó előtt). Viszont ahhoz, hogy szabályosan játszhasson a pólósok mellett, le kellett úsznia a 200 méter mellett: Szívós a társak harsány nevetése közepette végül utolsóként ért célba.

Nagy-Britanniát november 29-én 6-1-re, másnap az Egyesült Államok csapatát 6-2-re győzte le a magyar válogatott. Ezután jött a hatos döntő, amely a három csoport első két helyezettjeiből állt össze. Fontos megjegyezni, hogy akkoriban még nem volt a mai értelemben vett klasszikus elődöntő-döntő párharc, hanem a hat csapat körmérkőzéseket játszott egymással. Pontegyenlőség esetén pedig gólarányt számoltak és nem gólkülönbséget, tehát a cél az volt, hogy minél kevesebb gólt kellett kapni.

A döntőben először, december 3-án az olaszok voltak a soron; a meccs éjfélkor kezdődött az úszóversenyek elhúzódása miatt, itt 4-0-ra nyertünk. Két nappal később a németekkel már rendes időben játszottunk; ez a meccs szintén 4-0-lal végződött. Már csak két ország maradt hátra: Jugoszlávia és a Szovjetunió, a két mindent eldöntő mérkőzés. Bár Jugoszlávia félelmetes ellenfélnek számított, a magyar pólósok mit sem törődtek az előzetes esélylatolgatásokkal, s csak a december 6-i szovjetek elleni találkozóra koncentráltak.

### **Forradalom a medencében**

A magyarok részéről a szovjet csapatban a grúz származású, mindkét kezével kiválóan lövő, óriás termetű Georgij Msvenieradze kikapcsolása jelentette a legnagyobb gondot. A meccs előtti éjjelen Markovits Kálmán, a kor egyik legjobb stratégája egy új, a vízilabdában addig soha nem látott ötlettel állt elő: az úgynevezett retesszel. Mai kifejezéssel ezt zónavédekezésnek hívjuk, vagyis a korábbi emberfogásos taktika helyett a futballnál már ismert területvédekezést alkalmazták a medencében. Ez azonban igen veszélyes fegyver volt, ugyanis egyetlen edzésen sem gyakorolták előtte.

A híradások és visszaemlékezések szerint felfokozott hangulatú mérkőzés zajlott 1956. december 6-án a melbourne-i uszodában. A magyar forradalom véres eltiprása táplálta hangulathoz nem csupán a távoli kontinensre emigrált magyarok, hanem az ausztrálok is nagyban hozzájárultak. Az ötezer szurkoló iszonyatos erejű buzdítása szárnyakat adott a magyar válogatottnak, megbénította a szovjeteket és hatalmába kerítette a svéd játékvezetőt. A melbourne-i uszoda katlanná vált, a tribünön egy gombostűt sem lehetett leejteni.

#### **A díszmagyarba öltözött szurkolók**

A Boros-Gyarmati, Mayer-Markovits-Bolvári, Zádor, Kárpáti összeállítás által kivitelezett zónázással már az első perctől kezdve nem tudtak mit kezdeni a szovjetek. Az irdatlan káromkodásokkal és kölcsönös vagdalkozásokkal telített meccs első gólját egy megismételt négyméteresből szerezte Gyarmati. Amikor pedig a második magyar gól is bekerült a szovjet kapuba, valósággal felrobbant az uszoda lelátója.

A szovjet játékosok nem értették, mi zajlik körülöttük, csak azt tudták, hogy bevonultak Budapestre a tankok,

amelyeken ugyanaz a négy betű szerepelt, mint ami a köpenyükre volt hímezve: CCCP. Ez a rettegett mozaikszó tőzbe hozta a magyarokat, támadás támadást követett, s gól után sem volt megállás; a magyar főlényt óriásinak írták le a szaklapok. A kapuban lévő Boros Ápi pedig szó szerint nevetve védte ki a labdákat, tovább ingerelve az oroszokat.

#### Valentyin Prokov és az ő könyöke

Az 1955-ös moszkvai tornán befutó, s azóta a felnőtt keret oszlopos tagjának számító Zádor Ervin harmadik gólja után durvábban kezdtek el játszani a szovjetek, az ellenük érzett hatalmas ellenszenv – valahol érthető módon – feldühítette őket. A Bolvári által szerzett negyedik magyar gól (4-0) végképp betette a kaput a még a szovjetek által is alattomosnak leírt Valentyin Prokovnál, akinek szorításából bújt ki a magyar támadó; körülöttük egész meccs alatt forrt a levegő. Bolvári időközben helyet cserélt Zádorral, s így került az orosz mellé, aki néhány perccel később szándékosan szájba akarta könyökölni Zádort, de az utolsó pillanatban kicsit elkapta a fejét, így találta telibe az ütés jobb szemét és környékét.

#### A sérült Zádor

A játékos szemöldökénél azonnal felszakadt a bőr, s a kiömlő vér pirosra festette az uszoda vizét. A lelátón egy szempillantás alatt lincshangulat kerekedett, többen is a medencébe ugrottak. A bíró érezte, hogy ha még egy picit is látja a közönség az orosz játékosokat, annak nagyon rossz vége lesz; nem merte lefújni a mérkőzést, valaki azonban a zsűriben egy perccel a meccs hivatalos lefújása előtt végül bement: „vége van a meccsnek, a magyarok nyertek.”

Zádori Ervin véres fotója rögtön bejárta a világsajtót, s a magyar forradalom hősi ellenállásának szimbólumává lett. Másnap este 21.20-kor pedig a magyar válogatott egyik, ha nem a legnagyobb ellenfelét győzte le, Jugoszláviát. Magyarország hatalmas fölényrel nyerte a melbourne-i olimpiai vízilabdát, megmutatva ezzel: teljesen és mindenben sohasem lehet legyőzni.

mult-kor.hu -



#### Ajánló

